

HAKA

Eesti Hariduse
Kvaliteediagentuur

Eesti Õpilasesinduste Liidu XXII suvekool

Töötoa kokkuvõte

„Tõendusühise ja õppija arengut toetava kvaliteedijuhtimise edendamine üldhariduses“

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

2023

Tihti loeme või kuuleme kasutatavat sõnapaari “kvaliteetne haridus”. Mida see aga tähendab? Kas kvaliteetse hariduse määratlevad head hinded, eksamitulemused või hoopis õnnelikud ja elus hästi hakkama saavad inimesed? See, mida keegi kvaliteetse hariduse all mõtleb on kahtlemata individuaalne, samas sõltub paljuski sellest, kuidas me oleme üheskoos ootustes haridusele kokku leppinud ja need eelnevalt ka üheskoos läbi rääkinud. Nii õpetajate, õpilaste, koolijuhtide, lapsevanemate kui ka teiste ühiskonna liikmetega.

Selleks, et kuulata õpilaste mõtteid hariduse kvaliteedi teemadel, korraldame Eesti Hariduse Kvaliteediagentuuri poolt Eesti Õpilasesinduste Liidu suvekoolis kvaliteedi töötoa. Selles osalenud õpilastele pakkusime arutamiseks välja **kaheksa õppimise ja õpetamisega seotud teemat**: õpikeskkond, õpetajad, õpetamise viisid ja meetodid, õpilased, kodu ja pere, õppematerjalid, kooli väärtused ning koolijuht ja juhtkond. Iga teema kohta palusime õpilastel kõigepealt arutada gruppides ja seejärel kirja panna:

- 1) mis on koolis hästi?
- 2) mis on halvasti, vajab parandamist/arendamist?
- 3) soovitused ja ideed tulevikuks!

Alljärgnevalt on iga teema kohta esitatud **kokkuvõte** olulisematest ja kõnetavamatest mõtetest ning ideedest, mis töötoas osalenud õpilaste poolt kõlama jäid. **Ettepanekuna** on esitatud iga teema all need punktid, kus tundus, et arutelud jäid liiga lühikeseks. Siinkohal on hea võimalus õpilasesindustel oma koolides sarnaseid arutelusid jätkata, kitsamatesse teemadesse sisse minna ning pakkuda uusi mõtteid ja innovaatilisi lahendusi kogu koolipere jaoks.

1. Õpikeskkond

Õpikeskkonna all kõnetas noori peamiselt füüsiline keskkond, mis võiks ideaalis olla hea ventilatsiooniga, soe (ilma temperatuuri kõikumiseta), moderne, avar, turvaline ja roheline (taimede rohkus).

Ideed:

- Välisklassid ja nende kasutamine. Õpikeskkond võiks olla mitmekesisem. Tundide ajal võiks olla liikumispausid.
- Paaristundide sisseviimine, mis aitaks keskenduda paarile õppeainele päevas ning muudaks koolikoti kergemaks. Gümnaasiumis võiks keskenduda 1-2 ainele trimestris.
- Algkool, põhikool ja gümnaasium võiks olla eraldi majades. Esimese klassi ja 12. klassi õpilastele on keeruline pakkuda korraga sobivat õpikeskkonda, vanemate klasside jaoks on selline keskkond mh liiga lärmakas.
- Õpikeskkond võiks olla pingevabam. Eksamid ja katsed tuleks korraldada teisiti.
- Tunniplaani koostamisel planeerida seotud ained ühele päevale (ühele perioodile).
- Vanemas vanuseastmes võiks olla rohkem vabade teemade tunde, kus õpilased saavad aine raames ise valida, millisesse teemasse süvitsi rohkem sisse minna.

Sarnaseid arutelusid koolides üles ehitades, võiks uurida õpilaste käest mh detailsemalt:

- Kuidas korraldada eksameid ja katseid viisil, et need oleksid õpilaste jaoks pingevabamad?
- Kas ja kuidas korraldada nii, et ühe aine raames oleks õpilase jaoks võimalik huvipakkuvasse teemasse rohkem süveneda?

2. Õpetajad

Õpetajate kohta antud tagasiside oli vastanduv, sest iga õpilane saab ja suudab lähtuda enda positiivsetest ja negatiivsetest kogemustest. Koolis töötab palju sõbralikke, motiveerivaid, loovaid ning rõõmsaid õpetajaid. Paraku on õpilastel jätkuvalt klassiruumis kokkupuuteid väsinud, stressis, ükskõiksete ning kiusavate õpetajatega. Õpilased on mures, et õpetajad vahetuvad liiga tihti, õpetajate hoiakutest paistab välja, et õpetamine ei ole nende kutsumuseks. Õpilased tunnevad endiselt, et õpetajatele meeldib valida "lemmikuid", mis ilmselgelt tekitab klassiruumis ebavõrdse olukorra.

Ideed:

- Koostöö suurendamine noortevaldkonna ning mitte-formaalõppega
- Tulemuspalga juurutamine- hea õpetaja saab rohkem!
- Mitmel korral kirjutati, et õpetajate ja õpilaste vahel võiks olla rohkem suhtlemist. Õpetajad ei soovi õpilastega väljaspool tunde suhelda, isiklike kontakte ei teki, õpetaja ei tunne õpilasi ning see viib olukordadeni, kus klassikeskkonnas ei arvestata õpilaste oskuste, huvide ja eelnevate teadmistega.
- Leida viise õpetaja töö atraktiivsemaks muutmiseks, sh rohkem meesõpetajaid
- Õpetajate arendamine, koolitused, sh kuidas õpetada mitmekesisemalt, huvitavamalt, mitte ainult õpiku teksti kasutades, õpilase ja tema vajadusi märgates.

Sarnaseid arutelusid koolides üles ehitades, võiks uurida õpilaste käest mh detailsemalt:

- Kuidas võiks toimuda koostöö suurendamine noortevaldkonna või mitte - formaalõppega?
- Millised on õpilaste ootused "heale õpetajale", kuidas anda tagasisidet õpetajatele nii, et õpetaja ise ja kool (juhtkond) sellega ka arvestaks?

3. Õpetamise viisid ja meetodid

Sarnaselt õpetajate teemaga on õpilased klassiruumis kogenud väga erinevaid meetodeid ning õpetamisviise. Positiivse poole pealt toodi esile katsete tegemist, õueõpet ja muude aktiivmeetodite kasutamist, kõikide õpilaste kaasamist, huvitavaid grupitöid ja palju arutelusid. Teisalt on õpilastel kogemusi tundidega, mis on halvimal juhul ette valmistamata

või baseeruvad iseseisvatel töödel, õpiku lugemisel või töövihiku täitmisel. Õpilased tõid välja, et õpikuga ja pastakaga õpetajad ei anna koolile lisaväärtust ja ei motiveeri õpilasi tundi/kooli tulema. Õpilased avaldasid muret ka õpetatava mahu ja tunni tempo pärast. Õpetaja võiks arvestada kõikide õpilaste tasemega ja õppekiirusega.

Ideed:

- Avada õuesõppe klasse (väliklasse) erinevate koolide juurde.
- Rohkem tähelepanu õpioskuste õpetamisele just põhikoolis. Samuti võiks mõelda ajaplaneerimise ja arengusühholoogia õpetamisele, et õpilastel tekiks arusaamine, kuidas aju areneb.
- Rohkem koostööd õpetajate vahel, ainete lõimimist jne. Koos võiks luua erinevaid õpetamismudeleid, sest õpilaste koormus (eriti kevadel) on liiga suur.
- Õppekava ja selle mahud tuleks üle vaadata ning ebaoluline ning eluks mittevajalik sellest eemaldada.

Sarnaseid arutelusid koolides üles ehitades, võiks uurida õpilaste käest mh detailsemalt:

- **Õuesõppe ja teiste alternatiivsete õppekohtade vajadusi ja võimalusi õppe sisu paremaks toetamiseks.**

4. Õpilane

Eesti õpilased on kogunud tagasiside põhjal perfektsionistid, iseseisvad, paljude huvidega, samas on palju stressi, läbipõlemist, nutisõltuvusi ning (sellest tingitud) keskendumisraskusi.

Ideed:

- Õpilastel võiks olla rohkem vastutust endale sobiva kooligraafiku loomisel (Saksa ja USA näited). Oluline on õppekava paindlikkus ning valikainete osakaalu suurenemine.
- Vaimse tervise alase (tõendus põhise) teadlikkuse kasv kõikide õpilaste seas.
- Tunnustada õpilasi, kes on kõige rohkem arenenud/edasi jõudnud. Õpilastel on erinevad "stardipakud". Hinnete järgi edukuse määramine ei tohiks olla ainuke tunnustamise alus.
- Projektides (nt Erasmus +) osalemise soodustamine õpilaste seas!

Sarnaseid arutelusid koolides üles ehitades, võiks uurida õpilaste käest mh detailsemalt:

- **Õppekava paindlikkuse ja ainete valikuvõimalusi koolis.**

5. Kodu ja pere

Ka kodud ja pered on erinevad ning tagasiside alusel on õpilastel väga erinevaid kogemusi. Heade näidetena tuuakse välja, et pere on toetav, huvitatud sellest, kuidas lapsel koolis läheb. Perekondades on õhkkond turvaline, usaldav, mõistev ja tunnustav. Samas tunnevad õpilased, et õpetajad ja vanemad võiksid omavahel rohkem suhelda ning vanemad ei tunnusta alati laste valikuid (sh kooli valimine). Lapsed unistavad, et vanematel oleks rohkem aega arutleda ja suunata, unistavad suuremast iseseisvusest juhtida enda haridusteed ja teha oma valikud. Tihti on vanemate ootused liiga kõrged.

Ideed:

- Perekond võiks aidata seista oma lapse huvide ja vaba aja eest.
- Kodus võiks lapse jaoks olla (füüsiline) koht, kus ta saaks rahulikult koolitöödele keskenduda.
- Ka kodus teha leparsele selgeks, miks on koolis käimine ja hariduse omandamine olulised.
- Kodu on koht, mis mõjutab enim lapse käitumist ka koolikeskkonnas. Vanemad võiksid rohkem tegeleda sellega, et kõik lapsed käituvad viisakalt.

Sarnaseid arutelusid koolides üles ehitades, võiks uurida õpilaste käest mh detailsemalt:

- Millised on õpilase ootused pere ja kooli koostööle? Hea on mõelda koos lapsevanematega.
- Kus ja millist tuge ootab õpilane igapäevaselt lapsevanema poolt?

6. Õppematerjalid (sh digi)

Õpilastel on õppetöös osalemisel positiivsed kogemused, kui klassis kasutatakse interaktiivseid vahendeid, õpetaja enda valmistatud materjale ning digiõpikuid (teevad koolikoti kergemaks!). Tagasiside alusel ei meeldi õpilastele, kui kasutatakse vananenud ja raskeid õpikuid, ühekülgeid töölehti. Samuti põhjustab ebameeldivusi see, kui koolil pole piisavalt vahendeid, mida kasutada (arvutid jne) ning puudub wifi ühendus.

Ideed:

- Tasuta kapid koolidesse, kus saab hoida õpikuid (koolikott kergemaks).
- Tasuta juurdepääs digitaalsetele õppematerjalidele (nt Opiq) ja vahenditele (tabletid, arvutid jne).

7. Minu kooli väärtused

Väärtuste puhul tõdeti jällegi, et palju sõltub konkreetsest koolist. Oli õpilasi, kes oskasid välja tuua koolide tunnuslauseid (deviise) ning kirjeldada koole läbi omadussõnade. Samas tuli ühises arutelu/kokkuvõtte ringis tõdeda, et kõik õpilased ei ole alati kursis koolide

arengukavades kirjeldatud väärtustega - nende loomisesse pole kaasatud, pole väärtusi läbi räägitud, neid ei rakendata igapäevaselt koolikeskkonnas.

Ideed:

- Kooli väärtuste loomisel kaasata õpilasi (kooli õpilasesindust). Väärtused peavad muutuma koolikeskkonnas elavaks, ei saa jääda ainult dokumentatsioonis deklareerituks.
- Kooliseste arutelupäevade loomine, kus osalevad ka õpilased/õpilaste esindajad.
- Motivatsioonisüsteem, et rohkem õpilasi oleks kaasatud õpilasesinduste tegevusse.

Sarnaseid arutelusid koolides üles ehitades, võiks uurida õpilaste käest mh detailsemalt:

- Mis aitab tõsta õpilaste motivatsiooni osaleda õpilasesinduse töös?
- Mida teha, et koolis kokkulepitud väärtused oleksid kõigile teada, oleksid ühtselt mõistetud ja kantud kõigi poolt?

8. Koolijuht ja juhtkond

Juhtkonnaga läbisaamine varieerub koolides palju. Leidub koole, kus juhtkond on toetav, avatud ja uuendusmeelne, aidatakse ideid ellu viia ning juhtkonna suhtlus õpilastega on tihe. Teisalt kirjeldati näiteid, kus juhtkond on võimupositsioonil või kaugel (õpilased ei teagi, kes juhtkonna moodustavad), arvamusi ei kuulata ning võimalike parenduskohtadega ei soovita tegeleda. Mitmeid kordi kirjutati, et suhted juhtkonna liikmete või õpetajate vahel ei ole head, juhtkond võitleb võimu pärast ja koolis puudub ühtne meeskond.

Ideed:

- Meeskonnakoolitused nii juhtkonnale, õpetajatele kui õpilastele.
- Õpilasesinduse ja juhtkonna koostöö suurendamine läbi ühiste koosolekute, koolituspäevade, ürituste jne.
- Kooli õpilasesinduse president/juht võiks igas koolis olla juhtkonna liige.
- Õpilaste tagasiside võiks olla arusaadavalt integreeritud juhtimisotsustesse.

Töötuba toimus 19.06.2023 Roostal. Töötoas osales pea 50 õpilast üle Eesti.

